

การเมืองเรื่องตัวอักษร: จากขบวนการปฏิรูปอักษรจีนให้เป็นแบบโรมันในยุคสาธารณรัฐจีน สู่สัทอักษรพินอินในยุคสาธารณรัฐประชาชนจีน

ปวิรรต นาครักษา

สาขาวิชาภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Received 19 March 2024; Revised 22 May 2024; Accepted 27 May 2024

บทคัดย่อ

การปฏิรูปอักษรจีนให้เป็นแบบโรมัน เป็นแนวคิดที่ต้องการแทนที่ตัวอักษรจีนด้วยตัวอักษรละตินในการเขียนภาษาจีน โดยถูกพูดถึงกันในกลุ่มปัญญาชนจีนหัวก้าวหน้าอย่างกว้างขวางกันมาตั้งแต่ปีแรกของศตวรรษที่ 20 เนื่องด้วยประเทศจีนในเวลานั้น พึ่งเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบสาธารณรัฐใหม่ ๆ สภาพสังคมจีนยังคงอ่อนแอและล้าหลัง ทั้งยังเผชิญกับภัยคุกคามจากมหาอำนาจตะวันตกและญี่ปุ่น ชนชั้นนำและปัญญาชนบางส่วนจึงต้องการปฏิรูปประเทศให้ทันสมัยและเข้มแข็ง ภาษาจีนถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสู่ความทันสมัย เนื่องจากอักษรจีนเป็นอักษรภาพที่ซับซ้อน เข้าใจยาก ปัญญาชนหัวก้าวหน้าของจีนร่วมกันขับเคลื่อนความคิดที่จะปฏิรูปภาษาจีนในสังคม จนเกิดเป็นขบวนการปฏิรูปอักษรจีนให้เป็นแบบโรมัน ซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันอย่างกว้างขวางในกลุ่มปัญญาชนจีนด้วยกันที่เห็นต่าง จนกระทั่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งนำโดยเหมาเจ๋อตง เอาชนะพรรคชาตินิยมจีน (ก๊กมินตั๋ง) ได้ในสงครามกลางเมืองจีน จนนำมาสู่การก่อตั้งประเทศใหม่นามว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน ทว่ากลับไม่มีการประกาศใช้อักษรละตินแทนที่อักษรจีนแต่อย่างใด เพียงแต่มีการลดจำนวนขีดของอักษรจีนให้ซับซ้อนน้อยลง ส่วนแนวคิดที่ต้องการแทนที่ตัวอักษรจีนด้วยตัวอักษรละตินนั้น ถูกแทนที่ด้วยระบบสัทอักษรพินอินที่ใช้ตัวอักษรละตินมาบันทึกเสียงอ่านของตัวอักษรจีนแทน บทความนี้นำเสนอภาพรวมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของขบวนการปฏิรูปอักษรจีนให้เป็นแบบโรมัน จนนำไปสู่การเกิดขึ้นของระบบสัทอักษรพินอิน อันเป็นระบบมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางที่ทำให้ผู้เรียนภาษาจีนสามารถออกเสียงตัวอักษรจีนได้โดยง่ายผ่านอักษรละตินที่ใช้แทนเสียงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาษาจีน

คำสำคัญ: ภาษาจีน; การปฏิรูปอักษรจีน; สัทอักษรพินอิน; อักษรละติน; อักษรจีน

Politics of Letters: From the Chinese Romanization Movement in the Era of the Republic of China to the Hanyu Pinyin in the Era of the People's Republic of China

Pariwat Narkrugsa

Division of Applied Thai Language, Faculty of Liberal Arts,
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Abstract

The Romanization of Chinese characters was a concept used to convert Chinese scripts into Latin alphabets. This notion had been extensively discussed among the progressive Chinese intellectuals since the beginning of the 20th century due to the state of weakness and demoralization resulting from the early establishment of the new republican form of government. The Chinese society itself, as well as the intimidation from the West and Japan, expedited the need to reform the country. Certain intellectuals aimed to build the country to appear modern and powerful. The traditional Chinese scripts were believed to be a part of the obstacles to modernization as they were logographic and seemed arduous to communicate. The effort to modernize the Chinese logographic characters was propelled considerably by the Chinese progressive intellectuals and even caused controversy among some of them. When the Chinese Communist Party (CCP), led by Mao Zedong, defeated the Chinese Nationalist Party (Kuomintang: KMT) in the Civil War, it brought an announcement of the new official name of the country as the People's Republic of China (PRC). However, there was no promise of applying Latin characters as a complete substitute for Chinese characters. Instead, the numbers of character strokes were lessened and simplified. As for the prior suggestion to completely replace the Chinese letters with the Latin letters, the Hanyu Pinyin system was now introduced to transcribe the Chinese words into Latin alphabets. This article presented an overview of the Chinese historiography of the romanization of the Chinese characters, which later catalyzed into the standardized Hanyu Pinyin system. Nowadays, the Hanyu Pinyin system has easily assisted language learners in enunciating Chinese characters.

Keywords: Chinese; Chinese script reform; Hanyu Pinyin; Latin alphabet; Chinese characters

*Corresponding Author: pariwat.n@rmutp.ac.th

บทนำ

ท่ามกลางดราม่าอันร้อนระอุในทวิตเตอร์ระหว่างชาวเน็ตไทยกับชาวเน็ตจีน หลายคนสงสัยว่าคำคำของชาวเน็ตจีน nmsl (ออกเสียงว่า หนีมาสี่เลอะ—— “你妈死了: Nǐ mā sǐ le” ซึ่งเป็นการนำตัวอักษร ตัวแรกของสัทอักษรพินอินในข้อความดังกล่าวมาเรียงเขียนติดกัน - ผู้เขียน) ซึ่งแปลว่า Your mother dies ในภาษาอังกฤษ มีที่มาที่ไปอย่างไร ทำไมจึงไม่พิมพ์ภาษาจีนด้วยตัวอักษรจีน (มาตามศรี, 2563) ทำให้ผู้เขียนอยากจะนำเสนอเรื่องราวของตัวอักษรโรมันว่ามาบรรจบกับภาษาจีนได้อย่างไร ผ่านมุมมองด้านประวัติศาสตร์และการต่อสู้ทางด้านความคิดทางการเมือง ซึ่งก่อนที่ภาษาจีนสมัยใหม่ (现代汉语/ Modern Chinese) จะก่อรูปจนกระทั่งลงตัวกลายเป็นภาษาจีนที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ได้ผ่านช่วงเวลาแห่งการถกเถียง การตั้งคำถามจนนำไปสู่การรื้อถอน ปรับเปลี่ยน และปฏิรูป เพื่อให้ภาษาใช้ได้ง่ายขึ้นและยังต้องการให้เป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการศึกษาของสังคมจีน (กรพนัช, 2557) และตัวอักษรจีน (汉字/ Chinese character) ที่เป็นระบบสัญลักษณ์ที่ชาวจีนใช้บันทึกและถ่ายทอดภาษาของพวกเขาที่ถูกตั้งคำถามครั้งแล้วครั้งเล่าโดยเหล่าปัญญาชนหัวก้าวหน้าตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 ว่าตัวอักษรจีนยังคงเป็นเป็นสื่อกลางสำหรับบันทึกและถ่ายทอดภาษาจีนที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 20 อยู่หรือไม่ ภายใต้ฉากหลังของประวัติศาสตร์ที่เต็มไปด้วยความอ่อนแอและล้าหลังของสังคมจีนในยุคสุดท้ายของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในช่วงปลายราชวงศ์ชิง จากมหาอำนาจอันดับหนึ่งของเอเชีย ต้องกลับกลายเป็นคนป่วยแห่งเอเชีย (东亚病夫/ Sick man of Asia) เมื่อจักรวรรดิจีนแห่งราชวงศ์ชิงอันยิ่งใหญ่ (大清帝国/ Great Qing) ต้องพ่ายแพ้ให้กับจักรวรรดิอังกฤษในสงครามฝิ่น (鸦片战争/ Opium Wars) ถึง 2 ครั้ง ทั้งยังต้องพ่ายแพ้ให้กับพันธมิตรชาติตะวันตกถึง 8 ชาติ ซึ่งรวมญี่ปุ่นด้วย ในสงครามพันธมิตรแปดชาติ (八国联军侵华战争/ Eight-Nation Alliance War) และพ่ายแพ้ให้กับญี่ปุ่น ชาติเอเชียที่ประสบความสำเร็จในการก้าวสู่ระบบอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ทำให้กลายเป็นประเทศที่ทันสมัยอย่างตะวันตกผ่านการปฏิรูปเมจิ (明治维新/ Meiji Restoration) ในสงครามจีน - ญี่ปุ่น ครั้งที่ 1 (甲午战争/ First Sino-Japanese War) ความพ่ายแพ้ครั้งแล้วครั้งเล่าต่อชาติตะวันตกและญี่ปุ่น ทำให้จีนต้องเสียดินแดนมากมาย และต้องเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้กับชาติที่ชนะสงครามเหล่านั้น เกียรติภูมิอันยิ่งใหญ่กว่าพันปีถูกทำลายย่อยยับ นำไปสู่ การตั้งคำถามต่อระบอบการปกครองที่สืบทอดกันมายาวนานกว่าพันปี จนลามไปถึงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมตนเองของเหล่าปัญญาชน นักคิดนักเขียนหัวก้าวหน้าทั้งหลายว่า สิ่งเหล่านี้คือสาเหตุที่ทำให้ประเทศชาติที่ตนรักอ่อนแอได้ถึงเพียงนี้ แต่แล้วความหวังใหม่ของผู้คนก็เกิดขึ้นอีกครั้ง เมื่อเหล่านักปฏิวัติหัวก้าวหน้าที่นำโดย ดร.ซุนยัตเซน (孙中山/ Sun Yat-sen) และเหล่าทหารนักฉวยโอกาสที่นำโดย นายพลหยวนซื่อไจ้ (袁世凯/ Yuan Shikai) ร่วมมือกันบีบให้จักรพรรดิเซวียนถ่ง (宣统皇帝/ Xuantong Emperor) หรือที่รู้จักกันในนาม อ้ายซินเจวี่ยหลัว ผู้่อ (爱新觉罗·溥仪/ Aisin-Gioro Puyi) สละราชสมบัติได้สำเร็จ ในเหตุการณ์การปฏิวัติซินไฮ่ (辛亥革命/ Xinhai Revolution) ส่งผลให้เกิดประเทศใหม่นามว่า สาธารณรัฐจีน (中华民国/ Republic of China ; ROC) ขึ้นในปี 1912 ซึ่งถือเป็นประเทศแรกในเอเชียที่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐ ระบอบใหม่มาพร้อมกับแนวคิดใหม่ ๆ และการตั้งคำถามกับสิ่งเก่า ๆ ระบบการเขียนภาษาจีนที่ใช้ตัวอักษรจีน

ซึ่งเป็นอักษรภาพที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อบันทึกหน่วยคำในภาษาจีน (语素文字/ logogram) อันเป็นสื่อกลางในการบันทึกและถ่ายทอดภาษาจีนผ่านการเขียนนั้น ก็ไม่พ้นจากการถูกตั้งคำถามเช่นเดียวกัน

เมื่อตัวอักษรจีนตกเป็นจำเลยของเหล่าปัญญาชนจีน

จะปฏิรูปประเทศให้ทันสมัยและเข้มแข็งได้อย่างไร และสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศสู่ความทันสมัย ล้วนเป็นโจทย์ใหญ่ของเหล่าปัญญาชนและนักวิชาการในยุคสาธารณรัฐ (民国时期/ Republican Era: 1912-1949) ที่ต้องหาคำตอบด้วยกันทั้งสิ้น โจว จางชั๋ว (周樟寿/ Zhou Zhangshou) ผู้มีนามปากกาว่า หลู่ ซวี่น (鲁迅/ Lu Xun) นักคิดนักเขียนคนสำคัญของยุคสมัย หนึ่งในผู้นำขบวนการวัฒนธรรมใหม่และถูกยกย่องให้เป็นบิดาแห่งเรื่องสั้นจีนสมัยใหม่ เคยถึงกับกล่าวไว้ว่า “汉字不灭，中国必亡” แปลเป็นไทยได้ว่า “ไม่กำจัดอักษรจีน ประเทศจีนต้องพินาศ” นอกจากนี้ยังมีนักคิดนักวิชาการอีกหลายคนในยุคสมัยนี้ กล่าวไปในทางเดียวกัน อาทิเช่น หู ชื่อ (胡适/ Hu Shih) นักคิด นักวิชาการคนสำคัญของยุคสมัยอีกคนหนึ่ง ผู้ซึ่งเป็นคณบดี คณะศิลปศาสตร์และหัวหน้าภาควิชาวรรณคดีจีนแห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (国立北京大学/ National Peking University) และนักปราชญ์แห่งสถาบันวิจัยกลางแห่งสาธารณรัฐจีน (中央研究院院士/ Member of Academia Sinica) ซึ่งเทียบได้กับตำแหน่งราชบัณฑิตของไทย หนึ่งในผู้ก่อตั้งและผู้นำขบวนการวัฒนธรรมใหม่ (新文化运动/ New Culture Movement) ขณะศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย สหรัฐอเมริกา ในปี 1917 ได้เขียนบทความเรื่อง “ความคิดเห็นส่วนตัวว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปวรรณกรรม” (《文学改良刍议》) ลงในวารสารหัวก้าวหน้าซินชิงเหียน (新青年/ La Jeunesse) หรือ “นวยวชน” ซึ่งมีเนื้อหาสนับสนุนให้ปรับปรุงวรรณกรรมจีนให้ทันสมัย โดยเฉพาะเรื่องการใช้ภาษา โดยสนับสนุนให้ใช้ภาษาพูด หรือที่เรียกว่า ไปฮว่าเหวิน (白话文) เขียนเล่าเรื่อง แทนภาษาเขียนดั้งเดิมที่เป็นภาษาจีนโบราณ หรือที่เรียกว่า เหวินเหียนเหวิน (文言文) เพราะในสมัยก่อนการปฏิรูปภาษาจีน ภาษาพูด ไม่เท่ากับ ภาษาเขียน อันเป็นคตินิยมเดิมก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่มีความเข้าใจว่าวรรณกรรมเป็นของสูงต้องเขียนด้วยภาษาโบราณที่เข้าใจยาก ซึ่งเป็นเรื่องของชนชั้นสูงและขุนนาง (陈独秀, 1917 อ้างใน กรพนัช, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบรรณาธิการวารสารฉบับดังกล่าวที่มีนามว่า เฉิน ตูซิว (陈独秀/ Chen Duxiu) นักคิดนักเขียนคนสำคัญของยุคสมัย หนึ่งในผู้นำขบวนการวัฒนธรรมใหม่ ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์สอนนิเวศวรรณคดี ประจำมหาวิทยาลัยปักกิ่ง และต่อมาเขาผู้นี้จะกลายเป็นเลขาธิการคนแรกของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (中国共产党/ Chinese Communist Party ; CCP) ซึ่งได้ตีพิมพ์บทความชื่อ “ว่าด้วยการปฏิวัติวรรณกรรม” (《文学革命论》) ลงในวารสารของตนเองไปในฉบับก่อนหน้า กล่าวได้ว่าวารสารซินชิงเหียนและมหาวิทยาลัยปักกิ่งได้กลายเป็นฐานที่มั่นหลักของขบวนการวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งชูธงปฏิวัติวรรณกรรมอย่างชัดเจน โดยการปฏิวัติระบบการเขียนภาษาจีนแบบถอนรากถอนโคนนั่นเอง ด้วยการสนับสนุนการใช้ภาษาพูดในงานเขียนต่อต้านการใช้ภาษาจีนโบราณหรือจินคลาสสิกในงานเขียน ส่งเสริมวรรณกรรมใหม่ต่อต้านวรรณกรรมเก่าที่เป็นสัญลักษณ์ของศักดินาในสังคมสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในด้านสังคม ขบวนการวัฒนธรรมใหม่สนับสนุนการส่งเสริมแนวคิดประชาธิปไตย ศิลธรรมใหม่ และวัฒนธรรมใหม่ต่อต้านแนวคิดเก่า ศิลธรรมเก่า และวัฒนธรรมเก่าของระบอบศักดินา

ภายใต้อิทธิพลของแนวคิดดังกล่าว อักษรจีน ในฐานะเครื่องมือหลักอันเป็นสื่อกลางในการบันทึกและถ่ายทอดภาษาจีนผ่านการเขียน จึงหนีไม่พ้นต้องถูกปฏิบัติด้วยเช่นเดียวกัน ในปี 1918 ขบวนการวัฒนธรรมใหม่มาถึงจุดสูงสุด เฉียน เสวียนถง (钱玄同/ Qian Xuanton) ตีพิมพ์บทความ “ปัญหาการเขียนของจีนในอนาคต” (《中国今后之文字问题》) ในวารสารซินชิงเหียน ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 โดยกล่าวว่า “หากต้องการกำจัดลัทธิขงจื๊อ เราก็ต้องกำจัดอักษรจีนเสียก่อน...เพื่อป้องกันไม่ให้จีนถูกทำลายและทำให้ประชาชาติจีนเป็นชาติอารยะในศตวรรษที่ 20 ลัทธิขงจื๊อและลัทธิเต๋าต้องถูกกำจัด นี่คือนโยบายแก้ปัญหาจากรากเหง้าของปัญหา และการกำจัดอักษรจีนที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการบันทึกคำสอนของปิตาจารย์ขงจื๊อและปิตาจารย์เต๋านั้น ก็คือวิธีการแก้ปัญหาจากรากเหง้าที่อยู่ในรากเหง้าอีกที” (钱玄同, 1918) ซึ่งบทความนี้ก็ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์และส่งผลกระทบต่อสังคมจีนในยุคนั้นเป็นวงกว้างทีเดียว

วิวาทะระหว่างปัญญาชนหัวก้าวหน้ากับปัญญาชนหัวอนุรักษ์ : ไปให้สุดแล้วหยุดที่ภาษาโลก

“ผมกล้าที่จะบังอาจประกาศว่า หากไม่มีการปฏิวัติตัวอักษรจีน การศึกษาจะไม่แพร่หลาย ภาษาจีนจะไม่มีความเป็นหนึ่งเดียว วรรณกรรมภาษาจีนจะไม่มีความได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และหลักการใหม่ ความรู้ใหม่ ที่ผู้คนทั่วโลกมีร่วมกันจะไม่มีวันเขียนด้วยภาษาจีนอย่างสะดวกและอิสระ ทำไมนะหรือ ก็เนื่องจากตัวอักษรจีนนั้น เรียนรู้ยาก จดจำยาก และเขียนยาก เพราะตัวอักษรจีนที่ตายไปแล้วไม่เพียงพอสำหรับเป็นตัวแทนของภาษาจีนที่มีชีวิตชีวา ด้วยเหตุที่ตัวอักษรจีนไม่ใช่เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแสดงการออกเสียง ด้วยเหตุที่ตัวอักษรจีนเป็นอุปสรรคจึงเป็นเรื่องยากที่จะป้อนอักษรดั้งเดิมเพื่อบันทึกศาสตร์ใหม่และหลักการใหม่เป็นภาษาจีน”

—— “การปฏิวัติอักษรจีน” เฉียน เสวียนถง (钱玄同, 1923; แปลโดยผู้เขียน)

ยุคต้นสาธารณรัฐ ปัญญาชนบางคนในขบวนการวัฒนธรรมใหม่ อาทิเช่น เฉียน เสวียนถง และหลู่ ซวี่วิน สนับสนุนการยกเลิกอักษรจีน โดยให้เหตุผลว่า ตัวอักษรจีนนั้น เรียนรู้ยาก จดจำยาก และเขียนยาก ไม่เหมาะกับการเป็นสื่อกลางในการบันทึกความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ในศตวรรษที่ 20 (钱玄同, 1923) ทั้งยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความไม่เท่าเทียมทางชนชั้น ซึ่ง หลู่ ซวี่วิน มองว่ามีแต่พวกชนชั้นผู้ดีเท่านั้นที่อยากให้อักษรยาก ๆ เพราะกลัวว่าถ้าการเขียนเป็นเรื่องง่าย ต่อไปจะไม่มีใครเคารพยกย่องพวกเขา อักษรจีนเปรียบเสมือนโรคภัย ซะตาชีวิตของประเทศจีนอยู่ที่ว่า จะกำจัดอักษรจีนได้หรือไม่ ถ้าอักษรจีนไม่ตาย ประเทศจีนก็จะต้องตาย (De Francis, 1972 อ้างใน กรพนช, 2557)

ส่วนในทัศนะของนักปราชญ์ขงจื๊อที่สนับสนุนการปฏิรูปอย่าง จาง ไทเหียน (章太炎/ Zhang Taiyan) กลับเห็นต่าง เขามองว่าการปฏิรูปอักษรจีนเป็นเรื่องใหญ่ เพราะภาษาจีนไม่ได้เป็นเพียงสัญลักษณ์หรือสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมจีนอีกด้วย ถ้าละทิ้งภาษาจีนซึ่งเป็นรากฐานไปคนจะยังเป็นคน ชาติจะยังเป็นชาติได้อย่างไร (章太炎, 1908 อ้างใน กรพนช, 2557)

ขณะเดียวกันก็มีนักวิชาการบางคน ที่หลายคนก็อยู่ในกลุ่มสนับสนุนให้ยกเลิกการใช้ตัวอักษรจีน ได้คิดทะลุกรอบเข้าไปอีกขั้น คือ สนับสนุนให้ยกเลิกภาษาจีนไปเลย แล้วหันไปใช้ภาษาเอสเปรันโต (Esperanto) หรือที่เรียกว่า “ภาษาโลก” ในภาษาจีน (世界语) เป็นภาษาราชการแทนทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน หนึ่งใน

นั่นก็คือ เฉียน เสวียนถง อีกเช่นเคย สิ่งจุดประกายการวิวาทะครั้งนี้คือจดหมายจากผู้อ่านที่ใช้นามแฝงว่า T.M. Qheng ในคอลัมน์ “จดหมายโต้ตอบ” (通信) ในวารสารซินซิงเหียน ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 ในปี 1916 จดหมายเขียนว่า “ไวยากรณ์ของภาษาเอสเปรันโตนั้นประณีตและง่าย ส่วนผู้ที่เห็นต่างเชื่อว่าภาษาเอสเปรันโตไม่สามารถแสดงความรู้ทางวิชาการที่ลึกซึ้งและประณามว่าเป็นการศึกษาภาษาที่ไร้ประโยชน์ สิ่งที่เราพบพูดนั้นจริงหรือเท็จพวกเขากล้าต๋นได้อย่างไร พุดง่าย ๆ ทุกสิ่งที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ แม้ว่าไม่มีประโยชน์โดยเฉพาะเจาะจงหรืออาจจะไม่ประสบผลสำเร็จที่ชัดเจนและโดดเด่น แต่การเรียนรู้ฝึกฝนนั้นก็ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายหรือไม่ถึงกับจะบอกได้ว่ามันจะไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น อย่างน้อยมันก็เป็นความรู้ประเภทหนึ่ง” (T.M. Qheng, 1916) เฉียน เสวียนถง บรรณาธิการของนิตยสารซินซิงเหียน เห็นจดหมายฉบับนี้จึงเขียนถึง เฉิน ตูชีว ในคอลัมน์ “จดหมายโต้ตอบ” ของวารสารเดียวกัน ในปีที่ 3 ฉบับที่ 4 ของปีถัดไป โดยสนับสนุนภาษาเอสเปรันโตอย่างสุดลิ่มทิ่มประตู โดยเขาเชื่อว่าโลกกำลังรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน ผู้คนทั่วโลกควรพยายามส่งเสริมกิจการดังกล่าวให้ดีที่สุด (หมายถึง การส่งเสริมภาษาเอสเปรันโต - ผู้เขียน) เขายังสนับสนุนว่า “ควรเพิ่มภาษาเอสเปรันโตเป็นวิชาเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาชั้นสูงเป็นต้นไป” และ “นับจากนี้เป็นต้นไป ศัพท์ภาษาต่างประเทศทั้งหมดที่จะอยู่ในหนังสือ... สามารถบันทึกได้ด้วยภาษาเอสเปรันโต” เฉิน ตูชีวเห็นด้วยอย่างยิ่งกับมุมมองของเขาและกล่าวว่า “หากชุมชนการศึกษาสามารถปฏิบัติตามอุดมการณ์ใหม่นี้ได้อย่างเป็นเอกภาพ ชาวยุโรปและอเมริกาจะต้องตกตะลึง”

บุคคลแรกที่ลุกขึ้นมาคัดค้านแนวคิดของ เฉียน เสวียนถง และ เฉิน ตูชีว คือ เกา หลวี่-กง (陶履恭/ Táo Lǚgōng) หรือที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า เกา เม้งเหอ (陶孟和/ Tao Menghe) เพื่อนร่วมงานในมหาวิทยาลัยปักกิ่งของทั้งสองนั่นเอง ในวารสารซินซิงเหียน ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 เขาเขียนถึง เฉิน ตูชีว เพื่อโต้แย้งว่า “ภาษาของแต่ละชาติเป็นภาษาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ... และเป็นภาษาที่แสดงออกถึงคุณลักษณะของชาตินั้น ๆ ได้ดีที่สุด” “แนวคิดและอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ของชาติ จะต้องไม่แสดงออกและถ่ายทอดผ่านภาษาเทียมที่ ๆ ที่ไม่มีลักษณะประจำชาติ” “ผมคิดว่าแนวคิดของภาษาโลก (ภาษาเอสเปรันโต - ผู้เขียน) ก็เหมือนกับแนวคิดเผด็จการของขงจื้อที่ต้องการโค่นล้มความคิดจากหลายร้อยสำนักคิด” เกา หลวี่-กง เชื่อว่าภาษาเอสเปรันโตหรือที่เรียกว่า “ภาษาโลก” ในภาษาจีนเป็น “ภาษาประดิษฐ์” ที่ “ไม่มีทั้งประวัติศาสตร์หรือจิตวิญญาณของชาติ” จะ “อนุรักษ์และถ่ายทอดความคิดได้อย่างไร” ยิ่งไปกว่านั้นที่เรียกว่าภาษาโลก (ในภาษาจีน - ผู้เขียน) แต่ “คำศัพท์ส่วนใหญ่มาจากภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี” และ “ในภาษาโลกกลับไม่มีอักษรตะวันออกเลย” แล้วจะเรียกว่าภาษาโลกได้อย่างไรกัน (陶履恭, 1918) ในด้านหนึ่ง เฉิน ตูชีว ยืนยันและเชื่อว่าสิ่งที่เขาพูดนั้นเป็นคำแนะนำที่เหมาะสมแล้วสำหรับผู้เชื่อในภาษาเอสเปรันโต ในทางกลับกัน เขาได้ปกป้องภาษาเอสเปรันโต โดยกล่าวว่า “ภาษาโลกที่แพร่หลายที่สุด มนุษย์ต้องดึงออกมาจากโลกปัจจุบัน” เขาเชื่อว่าหากแม้ภาษาเอสเปรันโตถูกทอดทิ้งไป ก็จะต้องมี “ภาษาโลกอื่น ๆ ปรากฏขึ้นมาอีกเป็นแน่” การรวมภาษาต่าง ๆ ในโลกให้เป็นเอกภาพเป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (陳獨秀, 1918) เฉิน ตูชีว เชื่ออย่างนั้น

ในวารสารซินซิงเหียน ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เขียน เสวียนถง หักล้างมุมมองของ เกา หลี่-กง โดยกล่าวว่า ตัวอักษรจีน “ไม่เหมาะกับโลกใหม่อย่างแน่นอน” และเชื่อว่าตัวอักษรจีนเป็น “กระแสนุทไถยของอักษรภาพโบราณ” และไม่สามารถเทียบได้กับอักษรตัวสะกดแบบตะวันตก ดังนั้น แม้ว่า “เมื่อการเขียนแทนเสียงในภาษาจีนเปลี่ยนไปใช้อักษรโรมันแทนและอักษรจีนในปัจจุบันถูกยกเลิก” ศัพท์ทางวิชาการส่วนใหญ่ก็ไม่ใช้ภาษาจีน ถ้าต้องการเก็บรักษาภาษาจีนเอาไว้ ก็ควรผสมผสานกับการใช้อักษรยุโรปให้มาก ดังนั้นภาษาโลก (ภาษา เอสเปรันโต - ผู้เขียน) ถือเป็นตัวเลือกที่เหมาะสมอย่างยิ่ง (錢玄同, 1918) เขารู้สึกว่าแม้การออกเสียงภาษาจีนกลางมาตรฐานและสัทอักษรจู้ยิ่น (注音符號/ Zhuyin: Mandarin Phonetic Symbols) จะถูกกำหนดขึ้นแล้วในขณะนั้น แต่การ “รวมการออกเสียงของอักษรและเสียงอ่าน” ให้เป็นหนึ่งเดียวกันเหมือนในยุโรป ซึ่งนั่นก็คือ เช่นเดียวกับที่ทำในญี่ปุ่น “อักษรและเสียงอ่านมีความสอดคล้องกัน” “ไม่น่าจะเป็นจริงได้ในเร็ว ๆ นี้” ส่วนภาษาใดที่จะใช้หลังจากการยกเลิกภาษาจีน “เสวียนถง คิดว่าควรใช้อักษรที่เกิดจากภาษาประดิษฐ์ ESPERANTO ด้วยไวยากรณ์ที่เรียบง่ายและครอบคลุม การออกเสียงที่ประณีตและรากเหง้าของภาษาที่ยอดเยี่ยม” (錢玄同, 1918) บทความของ เสวียนถง บทความนี้ต้องการจะผลักดันภาษาจีนที่ใช้ตัวอักษรจีนให้ออกไปจากกระแสนิยมและกวาดมันลงกองขยะแห่งประวัติศาสตร์ ภาษาโลกหรือภาษาเอสเปรันโตจะไม่ได้เป็นเพียงภาษาที่สองอีกต่อไปแต่จะถือเป็นภาษาแม่ของชนชาติจีน แต่แนวคิดที่สุดโต่งเช่นนี้ แม้แต่ผู้ที่เคยสนับสนุนเขา ก็ยากที่จะเห็นด้วย เฉิน ตูซิว ตอบเขาว่า “ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านนี้ วิธีเดียวที่พอเป็นไปได้คือ ยกเลิกตัวอักษรจีนก่อน แต่รักษาภาษาจีนเอาไว้ และใช้อักษรโรมันเขียนมันแทน” (陳獨秀, 1918) หู ซื่อ ก็เห็นด้วยกับสิ่งนี้เช่นกัน

จากเดิมที่มีนักคิดนักเขียนวิพากษ์โต้ตอบกันอยู่ไม่กี่คน แต่เมื่อเวลาผ่านไปไม่นานก็มีคนเข้าร่วมวงอภิปรายเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในคอลัมน์จดหมายโต้ตอบของวารสารซินซิงเหียน ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 ซุน กั๋วจาง (孫國璋/ Sun Guozhang) ได้ร่างมาตรการ 6 ประการ เพื่อส่งเสริมภาษาโลก ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากเสวียนถง (孫國璋, 1918) สำหรับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย จู จิงหนง (朱經農/ Zhu Jingnong) เห็นว่า “ว่าด้วยสถานการณ์ปัจจุบันในยุโรป ทั้ง อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี สเปน โปรตุเกส เดนมาร์ก และเนเธอร์แลนด์ ต่างก็มีภาษาถิ่นและอุปนิสัยเป็นของตัวเอง ซึ่งพวกเขาไม่สามารถบังคับกันและกันให้เหมือนกันได้ และพวกเขาก็ไม่สามารถรวมเป็นหนึ่งเดียวกันได้จนถึงบัดนี้...ทำไมคนจีนถึงต้องการยกเลิกอักษรจีนแล้วไปเรียนเขียนอักษรโรมันล่ะ” (朱經農, 1918)

เมื่อถึงปีที่ 5 ของวารสารซินซิงเหียน การอภิปรายก็เข้มข้นขึ้น จู หว่อหนง (朱我农/ Zhu Wonong) หรือที่รู้จักกันในชื่อ จู โหย่วหยุน (朱有昀/ Zhu Youyun) เขียนถึง หู ซื่อ โดยตรงโดยใช้ชื่อบทความว่า “ต่อต้านภาษาโลก” (《反对世界语》) โดยเชื่อว่าภาษาโลกหรือภาษาเอสเปรันโตนั้น ไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นการเขียนเสียด้วยซ้ำ การเขียนควรมาจากภาษา และภาษาเอสเปรันโตก็เป็นเพียง “สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเอง” แม้ว่าภาษาเขียนจะรวมเป็นหนึ่งเดียวกันในอนาคต เมื่อ “ขอบเขตทางอุดมการณ์ของชาติและเชื้อชาติค่อย ๆ ถูกกำจัดออกไป... ภาษาก็จะค่อย ๆ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยธรรมชาติ เมื่อภาษาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาษาเขียนก็จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไปด้วย” “การรวมภาษาเขียนของโลกต้อง

เริ่มต้นจากการรวมภาษาพูดเสียก่อน ซึ่งแน่นอนมันไม่สามารถรวมเป็นหนึ่งได้ด้วยสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเอง...” (朱我農, 1918) ในการตอบกลับของเขา หู ชื่อ ก็มีจุดยืนที่มั่นคงในครั้งนี้อย่างชัดเจนและแสดงท่าทีคัดค้านการเปลี่ยนไปใช้ภาษาเอสเปรันโต

เฉียน เสวียนถิง ตอบ หู ชื่อ เกี่ยวกับจดหมายของ จู หว่อหนง ว่า “ฉันได้รับจดหมายสองฉบับจากจู หว่อหนง และขอให้ฉันตอบ ฉันอ่านอีกครั้งและรู้สึกว่จดหมาย “ต่อต้านภาษาโลก” นั้นอยู่นอกเหนือความจำเป็นในการถกเถียง จู หว่อหนง ถือว่าภาษาเอสเปรันโต เป็น “สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเองที่ตายแล้ว” แต่ฉันถือว่าเป็นภาษากลางของมนุษยย์ในอนาคต ฉันเห็นว่าความคิดเห็นแตกต่างกันมากเกินไปจนดูเหมือนจะไม่จำเป็นต้องถกเถียงกัน ... ” (錢玄同, 1918)

เมื่อเห็นว่าทั้งสองฝ่ายต่างก็ไม่มีทางออก หลู่ ซูวิน จึงเขียนจดหมายชื่อ “ข้ามแม่น้ำและนำทาง” (《渡河与引路》) ถึง เฉียน เสวียนถิง โดยใช้นามแฝงของเขาว่า ถังฉี (唐俟) ในเล่มปีที่ 5 ฉบับที่ 5 ของวารสารซินซิงเหียน โดยเห็นว่า “ในอนาคตมนุษยย์จะมีภาษากลางที่ใช้สื่อสารร่วมกันหรือไม่” ไม่มีใครตัดสินได้แน่ชัดและไม่มีใครหาหลักฐานมายืนยันได้จึงไม่จำเป็นต้องถกเถียงกัน ดังนั้นความคิดเห็นของ หลู่ ซูวิน ต่อเรื่องวิวาทะดังกล่าว คือ ให้ความสำคัญกับ “...การปลูกฝังวรรณกรรมและศิลปะเชิงวิชาการที่เหมาะสม และปรับปรุงทัศนคติเชิงอุดมการณ์เป็นสิ่งแรก ส่วนการอภิปรายภาษาเอสเปรันโตนั้นเป็นเรื่องรอง” ส่วนข้อโต้แย้งและการโต้แย้งที่ทำให้ลำบากใจนั้นสามารถตัดทิ้งไปได้ (唐俟, 1918) จดหมายของหลู่ ซูวิน เป็นการออกมาเบรก การเขียน วิวาทะโต้กันไปมาอย่างดุเดือดและการอภิปรายที่เบี่ยงเบนประเด็นไปของภาษาโลกหรือภาษาเอสเปรันโตในวารสารซินซิงเหียนลง และชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการเขียนยังคงเป็นการปฏิรูปทางอุดมการณ์ไม่มีประโยชน์ใดที่จะพยายามมากเกินไปกับสิ่งที่ไม่แน่นอนและไม่มีตัวตน ส่วนความวุ่นวายในคอลัมน์ “จดหมายโต้ตอบ” หลู่ ซูวิน ยังเห็นว่าการเลือกข้อความและบทความที่จะมาตีพิมพ์นั้น “ควรตีพิมพ์การอภิปรายที่จริงจังและใช้งานได้จริงเท่านั้นในวารสาร ส่วนคำวิพากษ์วิจารณ์ทั่วไปที่ขาดความรับผิดชอบอื่น ๆ ควรตอบเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ต่อจากนี้ไม่ต้องพูดอะไรมาก เก็บปากกาและหมึกไว้แล้วนำไปใช้เพื่อประโยชน์อื่นจะดีกว่า” (唐俟, 1918)

จากการออกมาห้ามปรามของ หลู่ ซูวิน การอภิปรายโต้แย้งในหัวข้อที่เกี่ยวข้องก็ลดลงอย่างรวดเร็วและในปีถัด ๆ มา ในคอลัมน์จดหมายโต้ตอบของวารสารซินซิงเหียน ก็จะมีบทความที่เกี่ยวข้องกับภาษาเอสเปรันโตเป็นครั้งคราว ซึ่งส่วนใหญ่เขียนออกมาในเชิงยกย่องเชิดชู และแล้วในปี 1920 แม้แต่ เฉียน เสวียนถิง เองก็กลับมาเชื่อว่าภาษาจีนและอักษรจีนยังไม่สามารถยกเลิกได้ในขณะนี้ และกลับไปสนับสนุนภาษาจีนอักษรโรมันที่เขาเคยต่อต้านมาก่อน ต่อมาในเดือนพฤษภาคม ปี 1922 โจว จั๋วเหริน (周作人/ Zhou Zuoren) ได้รับเลือกเป็นประธานของสมาคมภาษาโลก (เอสเปรันโต) แห่งกรุงปักกิ่ง ในบทความของเขาเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปภาษาจีนกลาง” (《国语改造的意见》) ซึ่งตีพิมพ์ในเดือนกันยายนของปีเดียวกันเขาแสดงความขัดแย้งอย่างชัดเจนต่อแนวคิดที่จะแทนที่ภาษาจีนด้วยภาษาเอสเปรันโต “หลังจากคิดอีกครั้งในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ฉันก็มาถึงข้อสรุปว่าการเปลี่ยนภาษานั้นเป็นไปได้เลย ไม่ว่าความเป็นภาษาประจำชาติ หรือการแสดงความรู้สึกและความคิดของตนอย่างเต็มที่ ภาษาจีนกลางของตนเองเป็นเครื่องมือที่

เหมาะสมที่สุด ... ตอนนี้นั้นยังคงใช้ได้แค่ภาษาที่สืบทอดต่อกันมาของบรรพบุรุษที่ถูกชะตาฟ้ากำหนดไว้แล้วเท่านั้น ไม่ว่ามันจะดีหรือไม่ดีเราสามารถแก้ไขหรือขยายความ ภายในขอบเขตของความเป็นไปได้ แต่โดยพื้นฐานแล้วไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้มากนัก” (周作人, 2009) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แนวคิดที่จะยกเลิกภาษาจีนและเปลี่ยนมาใช้ภาษาเอสเปรันโตก็ค่อย ๆ ถูกกล่าวถึงน้อยลงเรื่อย ๆ

ภาษาจีนยังคงอยู่ แต่การเขียนจะใช้อักษรจีน หรือ อักษรโรมัน

ในช่วงเวลาแห่งการสถาปนาสาธารณรัฐจีนนั้น ภาษาจีนกลางหรือที่เรียกกันว่าภาษาแมนดารินนั้น ก็ได้ถูกยกระดับให้เป็นภาษาแห่งชาติ ดังนั้นภาษาแมนดารินจากเดิมที่ถูกเรียกว่า 官话 (Officials' Speech) จึงถูกเปลี่ยนชื่อเป็น “ภาษาแห่งชาติ” (国语/ National Language) ด้วย ใน ค.ศ.1916 รัฐบาลสาธารณรัฐจีนได้ตั้งสำนักงานคณะกรรมการวิจัยภาษาแห่งชาติ (中华民国国语研究会/ Mandarin Research Committee of the Republic of China) ขึ้นที่กรุงปักกิ่ง เพื่อกำหนดมาตรฐานของภาษาจีนที่ใช้ในการเรียนการสอนทั่วประเทศ การสร้างมาตรฐาน (标准化/ Standardization) ก่อให้เกิดข้อถกเถียงมากมาย ซึ่งก็วนกลับไปประเด็นเดิม ๆ เช่น ทำไมต้องใช้สำเนียง “ปักกิ่ง” เป็นหลัก ทั้ง ๆ ที่สำเนียงปักกิ่งก็เป็นภาษาถิ่น ภาษาหนึ่งเหมือนกัน หรือภาษาแห่งชาติจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีการพูดและภาษาเขียนรูปแบบเดียวกันในการจัดการเรียนการสอน (กรพนัช, 2557) นั่นเป็นเพราะว่า ลักษณะสำคัญของภาษาจีนประการหนึ่งคือ การมีภาษาถิ่นที่หลากหลาย เนื่องจากประเทศจีนมีพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล ภาษาถิ่นแต่ละภาษาก็ต่างมีสำเนียงที่แตกต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง แม้ว่าจะมีความพยายามสนับสนุนให้ใช้ภาษาราชการหรือภาษาแมนดาริน ตั้งแต่ยุคราชวงศ์ชิง ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งภาษาดังกล่าวเป็นรูปแบบหนึ่งของภาษาพูดที่ใช้กันในกลุ่มขุนนางและผู้มีการศึกษาในกรุงปักกิ่งที่มาจากต่างถิ่นกัน (De Francis, 1984 อ้างใน กรพนัช, 2557) แต่ภาษาราชการหรือภาษาแมนดารินก็ไม่ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายในวงกว้างทั่วประเทศ ประชาชน คนทั่วไปส่วนใหญ่ในจีนยังคงพูดภาษาท้องถิ่นของตนเป็นหลัก เสียงบางเสียงในภาษาถิ่นซึ่งเป็นภาษาพูดไม่สามารถบันทึกได้ด้วยตัวอักษรจีนซึ่งเป็น ภาษาเขียน (黎锦锡, 1963 อ้างใน กรพนัช, 2557) นอกจากนี้ นักคิด นักเขียน ในขบวนการวัฒนธรรมใหม่หลายคน อาทิ เฉียน เสวียนหลง หลู่ ซวี่น เฉิน ตูซิว และหู ซื่อ ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า ตัวอักษรจีนนั้น เรียนรู้ยาก จดจำยาก และเขียนยาก ไม่เหมาะกับการเป็นสื่อกลางในการบันทึกความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความไม่เท่าเทียมกันทางชนชั้น เพราะทำให้ความสามารถในการเข้าถึงศาสตร์ความรู้แขนงต่าง ๆ ถูกปิดกั้นอยู่แต่กลุ่มชนชั้นนำที่มีการศึกษา ที่มีเวลามากพอในการเรียนรู้ตัวอักษรจีน จึงเห็นควรประดิษฐ์อักษรแทนหน่วยเสียงขึ้น เพื่อมาใช้ประสมเป็นคำเพื่อให้เกิดเสียงอ่าน สิ่งนี้จึงทำให้นักคิด นักเขียน นักวิชาการ หัวก้าวหน้ากลุ่มหนึ่งเริ่มนำเสนอวิธีการเขียนด้วยตัวอักษรรูปแบบใหม่ ซึ่งใช้ตัวอักษรที่เป็นหน่วยแทนเสียงมาประสมเป็นคำเพื่อให้เกิดเสียงอ่าน โดยใช้ตัวอักษรโรมัน หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า ตัวอักษรลาติน (拉丁字母/ Latin alphabet) เป็นสัญลักษณ์เขียนแทนเสียง ซึ่งถือเป็นตัวอักษรที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลกและเป็นตัวอักษรที่มีจำนวนผู้ใช้มากที่สุดในโลกตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 (于震, 2010)

เฉิน ตูชีว ตอบกลับบทความของ เฉียน เสวียนหลง เรื่อง “ปัญหาการเขียนของประเทศจีนในอนาคต” (《中国今后之文字问题》) โดยกล่าวว่า “อย่างไรก็ตาม ตัวอักษรจีน...ก็ไม่น่าเสียดายที่จะยกเลิกมัน ส่วนแนวคิดที่จะยกเลิกภาษาจีนกลาง ผู้คนจำนวนมากกลับตั้งข้อสงสัย...ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านนี้ วิธีเดียวที่พอเป็นไปได้คือ ยกเลิกตัวอักษรจีนก่อน แต่รักษาภาษาจีนเอาไว้ และใช้อักษรโรมันเขียนมันแทน” (陳獨秀, 1918) หู ซื่อ เห็นด้วยกับสิ่งนี้และเชื่อว่า “ทุกสิ่งล้วนมีลำดับขั้นตอน ฉันคิดว่าจีนน่าจะมีระบบการเขียนด้วยอักษรตัวสะกดแทนเสียงในอนาคต... ส่วนในอนาคตตัวอักษรดังกล่าวของจีน จะใช้อักษรโรมันหรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง...” (胡適, 1918)

อุปสรรคอย่างหนึ่งในการเขียนภาษาจีนด้วยอักษรโรมันนั้น เกิดจากธรรมชาติในตัวภาษาจีนเองที่มีคำพ้องเสียงเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถแยกแยะได้จากบริบทของประโยคหรือใช้คำศัพท์ที่ประกอบไปด้วยสองพยางค์ขึ้นไป และสิ่งที่แยกแยะได้ดีที่สุดนั่นก็คือการดูจากตัวอักษรจีน ซึ่งเป็นอักษรภาพที่บันทึกความหมายเป็นหน่วยคำ ในขณะที่การอธิบายเรื่องระบบการเขียนภาษาจีนเริ่มเข้มข้นขึ้น แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนระบบการเขียนภาษาจีนให้เขียนด้วยอักษรตัวสะกดก็ถูกพูดถึงอย่างเปิดเผย อย่างไรก็ตาม ในเวลาอันหลาย ๆ คนยังคงมีทัศนคติที่ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้ายต่อความเป็นไปได้ในการใช้อักษรโรมันในการสะกดเสียงภาษาจีน หลายคนเชื่อว่า เนื่องจากการประกาศใช้สัทอักษรจูอินแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดชุดอักษรโรมันเพื่อมาใช้แทนเสียงภาษาจีนอีก เหตุผลหนึ่งก็คือ ตัวอักษรจีนมีคำพ้องเสียงจำนวนมากและเป็นเรื่องยากมากที่จะสะกดคำในภาษาจีนด้วยตัวอักษรโรมัน โดยยกบทความคำพ้องเสียงของจ้าว หยวนเร็น (赵元任/ Y. R. Chao) เรื่อง “ตำนานตระกูลซือกินสิงโต” (《施氏食狮史》) และ “บันทึกการตีไก่ของจีจี” (《季姬击鸡记》) เป็นตัวอย่าง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นไปไม่ได้เลยที่จะอ่านภาษาจีนโดยใช้อักษรโรมันในการสะกด

“《施氏食狮史》：石室诗士施氏，嗜狮，誓食十狮。施氏时时适市视狮。十时，适十狮适市。是时，适施氏适市。施氏视是十狮，恃矢势，使是十狮逝世。氏拾是十狮尸，适石室。石室湿，氏使侍拭石室。石室拭，施氏始试食是十狮尸。食时，始识是十狮尸，实十石狮尸。试释是事。”

—— “ตำนานตระกูลซือกินสิงโต” จ้าว หยวนเร็น (彭泽润, 2009)

“《季姬击鸡记》：季姬寂，集鸡，鸡即棘鸡。棘鸡饥叽，季姬及箕稷济鸡。鸡既济，跻姬笈，季姬忌，急咭鸡，鸡急，继圾几，季姬急，即籍箕击鸡，箕疾击几伎，伎即齏，鸡叽集几基，季姬急极履击鸡，鸡既殛，季姬激，即记《季姬击鸡记》。”

—— “บันทึกการตีไก่ของจีจี” จ้าว หยวนเร็น (彭泽润, 2009)

ถ้าสังเกตจากบทความคำพ้องเสียงของ จ้าว หยวนเร็น ทั้งสองบทความด้านบน ทั้ง “ตำนานตระกูลซือกินสิงโต” และ “บันทึกการตีไก่ของจีจี” เราจะเห็นว่า สัทอักษรพินอิน (汉语拼音/ Hanyu Pinyin) ที่ใช้กำกับเสียงในปัจจุบัน ก็ยังใช้ชุดตัวอักษรโรมันเดียวกัน เช่น shi หรือ ji ในการแทนเสียงคำภาษาจีนที่มี

ความหมายที่หลากหลาย ซึ่งเมื่อใช้ตัวอักษรจีนในการเขียนจะพบว่าคำเหล่านี้ต่างก็เขียนด้วยตัวอักษรจีนที่ต่างกัน นั่นเป็นเพราะตัวอักษรจีนเป็นอักษรที่ใช้บันทึกความหมาย เมื่อความหมายต่างกัน ตัวอักษรก็ย่อมจะเขียนต่างกัน

อย่างไรก็ดี ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 1919 ฟู่ ซื่อเหนียน (傅斯年/ Fu Ssu-nien) นักคิด นักวิชาการ แห่งยุคสมัยอีกคนหนึ่ง ได้ตีพิมพ์บทความ “การอภิปรายเบื้องต้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนไปใช้อักษรตัวสะกดของภาษาจีน” (《汉语改用拼音文字的初步谈》) ในวารสารรายเดือนซินเฉา (《新潮》) ซึ่งแปลว่า “คลื่นลูกใหม่” ในบทความ ฟู่ ซื่อเหนียน กล่าวถึงวิธีการเฉพาะในการแปลงภาษาจีนให้เขียนด้วยอักษรตัวสะกดจากสามด้าน ประการแรก “ใช้อักษรโรมันเป็นพื้นฐาน จากนั้นจึงเปลี่ยนและเพิ่มเติมบางส่วนเข้าไปตามสถานการณ์ การออกเสียงของภาษาจีน” ประการที่สอง “การออกเสียงอักษรตัวสะกด ควรใช้การออกเสียงด้วยสำเนียงภาษาจีนกลางแบบ ‘หลานซิง (蓝青官话)’ ซึ่งเป็นสำเนียงที่ผสมผสานการออกเสียงภาษาจีนถิ่นอื่นเข้ากับสำเนียงปักกิ่ง” ประการที่สาม “พยายามหลีกเลี่ยงคำศัพท์พยางค์เดียวและสร้างคำศัพท์เพิ่มเติมด้วยคำที่มีสองพยางค์ขึ้นไป” จากนั้น วิธีการเฉพาะในการแก้ปัญหา เมื่อพบการสะกดคำพ้องเสียงก็จะมีทิศทางและเป็นรูปธรรมมากขึ้น “ส่วนที่เชื่อมโยงของคำในภาษาจีนจะเชื่อมโยงเป็นคำประสมตามกฎไวยากรณ์ และจะไม่ถูกจำกัดด้วยคำศัพท์พยางค์เดียว” (傅斯年, 1919)

ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 1922 วารสารรายเดือนกว๋อหฺยู่เยว่คั่น (《国语月刊》) หรือแปลเป็นไทยได้ว่า “วารสารภาษาแห่งชาติรายเดือน” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยภาษาแห่งชาติได้ก่อตั้งขึ้นในเซี่ยงไฮ้ จุดสนใจหลักของการอภิปรายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปตัวอักษรจีนก็ถูกย้ายจากวารชินซิงเหนียนมาอยู่ที่ “วารสารภาษาแห่งชาติรายเดือน” ด้วยเช่นกัน ในปี 1923 วารสารดังกล่าวได้รวบรวมบทความการอภิปรายที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลานี้และตีพิมพ์ฉบับพิเศษเกี่ยวกับการปฏิรูปตัวอักษรจีน เฉียน เสวียนถง ตีพิมพ์บทความ “การปฏิวัติตัวอักษรจีน” (《汉字革命》) ซึ่งเขาได้สรุปว่า “เป็นไปได้อย่างยิ่งที่จะปฏิวัติตัวอักษรจีนและเปลี่ยนไปใช้ตัวอักษรในรูปแบบที่เป็นตัวสะกดที่เกิดจากการประสมพยัญชนะและสระ... ตัวอักษรที่เป็นตัวสะกดควรใช้ตัวอักษรของโลก ซึ่งก็คืออักษรโรมัน” หลี่ จิ้นซี (黎锦熙/ Li Jinxi) เขียนบทความเรื่อง “การเดินทัพบนเส้นทางอันยิ่งใหญ่ของกองทัพปฏิวัติอักษรจีน” (《汉字革命军前进的一条大路》) บทความนี้สรุปการวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเขียนคำศัพท์ที่มีสองพยางค์ขึ้นไปให้ติดกัน (词类连书) ในช่วงเวลานั้น และการจัดระเบียบรูปแบบอักษรแบบตัวสะกดหลายแบบ อันได้แก่ แบบ ก. (甲种) และแบบ ข. (乙种) ของ เฉียน เสวียนถง และ แบบของ จ้าว หยวนเร็น สามรูปแบบ ออกมาเป็นเค้าโครงภาษาจีนอักษรโรมัน (黎锦熙, 1923) ด้วยการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างค่อยเป็นค่อยไป จังหวะเวลาในการกำหนดภาษาจีนอักษรโรมันก็ใกล้ ความจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ

ในปี 1922 ในการประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 4 ของคณะกรรมการเตรียมการเพื่อการรวมภาษาจีนให้เป็นเอกภาพ (国语统一筹备委员会/ Preparatory Committee for Standardizing National Language) หลี่ จิ้นฮุย (黎锦晖/ Li Jinhui) เสนอเค้าโครง “การยกเลิกอักษรจีนและใช้อักษรโรมันแบบใหม่” (《废除汉字采用新拼音文字案》) (周作人, 1998) ในปีต่อมา ในการประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 5

ของคณะกรรมการดังกล่าว เฉียน เสวียนถง ได้เสนอให้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการภาษาจีนอักษรโรมัน” (国语罗马字委员会) (周有光, 2014) จากนั้นเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 1923 คณะกรรมการเตรียมการเพื่อรวบรวมภาษาจีนให้เป็นเอกภาพได้ตัดสินใจจัดตั้งคณะกรรมการวิจัยภาษาจีนอักษรโรมัน (国语罗马字研究委员会) ซึ่งประกอบด้วย เฉียน เสวียนถง หลี่ จิ้นซี หลี่ จิ้นฮุย จ้าว หยวนเหริน และหลิน อวี้ถั่ง (林玉堂/ Lin Yutang) และคณะกรรมการคนอื่นอีกรวม 11 คน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในขณะนั้น การสร้างอักษรโรมันเพื่อใช้ในภาษาจีนกลาง ก็ถูกเลื่อนออกไปเรื่อย ๆ และงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการโดยสมาชิกเจ็ดคนที่อยู่ในกรุงปักกิ่ง ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 1925 คณะกรรมการวิจัยภาษาจีนอักษรโรมัน ได้จัดการประชุมยี่สิบสองครั้งและแก้ไขแผนเก้าครั้งในหนึ่งปี ก่อนที่จะสรุปผลในที่สุด แผนนี้มุ่งเน้นไปที่หลักการการเขียนคำศัพท์ที่มีสองพยางค์ขึ้นไปให้ติดกัน (词类连书) กำหนดกฎการสะกดโดยละเอียด ซึ่งไม่มีการใช้สัญลักษณ์เสียงวรรณยุกต์ในการบันทึกเสียงอ่านภาษาจีน แต่กลับใช้การเปลี่ยนตัวสะกดเพื่อระบุเสียงวรรณยุกต์แทน ขณะเดียวกันได้มีการนำอักษรโรมันหรือที่เรียกอีกอย่างว่าอักษรลาตินที่มีอยู่มาใช้อย่างสมบูรณ์ และการใช้งานก็มีความใกล้เคียงกับภาษาอังกฤษมากขึ้น และในวันที่ 14 กันยายน 1926 คณะกรรมการวิจัยภาษาจีนอักษรโรมันได้ผ่านมติกำหนด “วิธีการใช้ภาษาจีนอักษรโรมัน” (《国语罗马字拼音法式》) และขอให้กระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐจีนเผยแพร่ อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการก็ยังคงผัดวันประกันพรุ่งให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้อีกเช่นเคย และในเดือนพฤศจิกายน ปีเดียวกัน กองบรรณาธิการและทบทวนของกระทรวงศึกษาธิการเพียงขอให้คณะกรรมการวิจัยภาษาจีนอักษรโรมันทบทวนหนังสือที่ใช้เป็นตัวอย่างและส่งให้ออกประกาศอย่างไม่เป็นทางการไปก่อน ในช่วงหลายปีหลังจากการประกาศ “วิธีการใช้ภาษาจีนอักษรโรมัน” งานที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการตีพิมพ์เพื่อโปรโมตการใช้ภาษาจีนอักษรโรมัน ได้แก่ ผลงานของ จ้าว หยวนเหริน สองผลงาน คือ “ห้านาทีสุดท้าย” (《最后五分钟》) และ “ตำราเรียนอักษรภาษาจีนกลางใหม่” (《新国语留声片课本》) และวารสารฉบับพิเศษขบวนการภาษาจีนอักษรโรมันที่จัดพิมพ์โดย วารสารรายสัปดาห์ซินเซิง (《新生周刊》) ในปี 1927 เป็นต้น

ในเดือนสิงหาคม ปี 1928 การเดินทัพขึ้นเหนือเพื่อปราบขุนศึกภาคเหนือของกองทัพปฏิวัติแห่งชาติของพรรคชาตินิยมจีน (ก๊กมินตั๋ง: 国民党/ Kuomintang: KMT) ได้รับชัยชนะในสงครามกลางเมืองและสถาปนาเมืองหลวงใหม่ขึ้นที่กรุงนานกิง รัฐบาลแห่งชาติได้จัดตั้ง “บัณฑิตยสถาน” (大学院) ตามคำแนะนำของ ไช่ หยวนผุย (蔡元培/ Cai Yuanpei) ผู้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการคนแรกของสาธารณรัฐจีนและอธิการบดีมหาวิทยาลัยปักกิ่ง และเขาดำรงตำแหน่งนายกคนแรกของบัณฑิตยสถานอีกด้วย เมื่อวันที่ 26 กันยายน ด้วยความพยายามของ ไช่ หยวนผุย บัณฑิตยสถานได้ประกาศใช้ “วิธีการใช้ภาษาจีนอักษรโรมัน” แต่ก็เป็นเพียง “ตัวอักษรบันทึกเสียงภาษาจีนแบบที่สอง” (แบบที่หนึ่งคือ สัทอักษรจู้อิน) อย่างไรก็ตาม หลังจากการประกาศภาษาจีนอักษรโรมันอย่างเป็นทางการ ก็ยังไม่มีควมคืบหน้ามากนักในการส่งเสริม และทัศนคติของทุกฝ่ายส่วนใหญ่มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ในเดือนธันวาคมของปีเดียวกัน มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ได้ขอให้กระทรวงศึกษาธิการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการสะกดคำด้วยตัวอักษรโรมันของคำว่า “เป่ย์ผิง” (ชื่อกรุงปักกิ่ง ในยุคที่ย้ายเมืองหลวงไปไว้ที่กรุงนานกิง) กระทรวงศึกษาธิการตอบว่า “เป่ย์ผิง (北平) ให้สะกดว่า

Peiping” ซึ่งเป็นการสะกดคำแบบเวด-ไจลส์ (威妥玛/ Wade-Giles) การสะกดแบบนี้เป็นระบบหลักของการถ่ายทอดเสียงภาษาจีนสำหรับผู้พูดภาษาอังกฤษในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งใช้ในหนังสืออ้างอิงมาตรฐานหลายเล่ม และในหนังสือทุกเล่มที่เกี่ยวกับประเทศจีนที่ตีพิมพ์ก่อนปี 1979 (周有光, 2007) เฉียน เสวียนถิง และ หลี จิ้นซี ส่งจดหมายถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เจียง เมิ่งหลิน (蒋梦麟/ Jiang Menglin) เพื่อประท้วงเรื่องนี้และขอให้ใช้การสะกดแบบภาษาจีนอักษรโรมันว่า “Beeipiing” แทน แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกลับเพิกเฉย นี่แสดงให้เห็นว่าการใช้ภาษาจีนอักษรโรมันนั้นได้รับความนิยมมากเพียงใด โดยเฉพาะจากหน่วยงานรัฐบาลเอง

ในเดือนพฤษภาคม ปี 1932 (พ.ศ.2475) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศอย่างเป็นทางการถึง “สัทอักษรสำหรับการออกเสียงภาษาจีนที่ใช้กันทั่วไป” (《国音常用字汇》) ซึ่งใช้สัทอักษรสองแบบ ได้แก่ สัทอักษรจู้อินและอักษรโรมันของภาษาจีนอักษรโรมัน สัทอักษรจู้อินใช้สัญลักษณ์วรรณยุกต์สี่เสียงกำกับเสียงวรรณยุกต์ สำเนียงมาตรฐานภาษาจีนกลางที่ใช้สำเนียงเป่ย์ปิงหรือปักกิ่งเป็นหลัก ในปี 1933 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งให้รวมชื่อที่แปลของนักเรียนในทุกโรงเรียน และชื่อทั้งหมดควรยึดตามการสะกดแบบภาษาจีนอักษรโรมัน เมื่อถึงปี 1934 ขบวนการภาษาจีนอักษรโรมันก็ค่อย ๆ ลดบทบาทลง ขณะเดียวกัน การอภิปรายเรื่อง “ภาษามวลชน” ก็กลับได้รับความสนใจมากขึ้น ชุดตัวอักษรละตินของจีนอีกแบบหนึ่ง ซึ่งได้รับความนิยมในหมู่นักคิด ฝ่ายซ้ายของจีนที่ลี้ภัยการเมืองอยู่ในสหภาพโซเวียตก็ค่อย ๆ ออกมาสู่สายตาของสาธารณชน (周有光, 2014)

แม้ว่าภาษาจีนอักษรโรมันจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ปัญญาชนจีนก็ยังไม่ละความพยายามที่จะสร้างระบบอักษรตัวสะกดชุดอื่นมาใช้แทนอักษรจีน ซึ่งถูกมองว่าเป็นอุปสรรคของการพัฒนาชาติ ระบบอักษรชุดใหม่นี้ถูกประดิษฐ์ขึ้นในทศวรรษที่ 1930 โดยความร่วมมือระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีนและนักภาษาศาสตร์ชาวรัสเซีย เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารของชาวจีน กว่าแสนคนที่ลี้ภัยในสหภาพโซเวียต ระบบอักษรนี้มีชื่อว่า ซินเหวินจื้อ (新文字/ Sin Wenz) หรือแปลเป็นไทยได้ว่า “อักษรใหม่” หรือ “อักษรใหม่แบบละติน” (拉丁化新文字/ Latinized New Writing) สิ่งที่ทำให้ ซินเหวินจื้อ แตกต่างจากระบบอักษรละตินชุดอื่นที่ใช้กับภาษาจีน คือ ซินเหวินจื้อ ไม่ได้อิงกับสำเนียงภาษาจีนกลางหรือภาษาจีนแมนดาริน ซึ่งเป็นภาษาของคนที่มีการศึกษาในปักกิ่ง แต่จะอิงกับสำเนียงภาษาถิ่นทางตอนเหนือของจีน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสำเนียงของกรรมกร มณฑลชานตง ที่เป็นประชากรจีนส่วนใหญ่ที่ลี้ภัยอยู่ในสหภาพโซเวียต อีกประการหนึ่งก็คือ ซินเหวินจื้อ ไม่แบ่งเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งต่างไปจากระบบภาษาจีนอักษรโรมัน ที่ใช้ตัวสะกดในการกำกับเสียงวรรณยุกต์ (倪海曙, 1948 อ้างใน กรพนันช, 2557)

เมื่อ ฉวี ชิวไป (瞿秋白/ Qu Qiubai) นักปฏิวัติและนักเขียนฝ่ายซ้าย หนึ่งในผู้นำและผู้ก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนในยุคแรก เดินทางกลับจากสหภาพโซเวียต ก็ได้ทำการศึกษารูปแบบระบบอักษรใหม่นี้ด้วย ซึ่งกลุ่มผู้สนับสนุน ซินเหวินจื้อ ก็คือกลุ่มผู้ใช้ภาษาเอสเปรันโต นั่นเอง เมื่อระบบอักษรซินเหวินจื้อ เข้าสู่ประเทศจีน ก็ได้ปรับตัวให้เข้ากับภาษาถิ่นต่าง ๆ ของจีน นอกจากภาษาจีนเหนือด้วย เช่น ภาษากวางตุ้ง ภาษาเซียงไฮ้ เป็นต้น แม้ว่าจะถูกโจมตีข้อบกพร่องเรื่องความกำกวม (เนื่องจากไม่มี วรรณยุกต์) และไม่สนับสนุนความเป็น

อันหนึ่งอันเดียวกันของชาตินี้ (เนื่องจาก สามารถใช้ได้กับภาษาถิ่น กลายเป็น Dialect Romanization) แต่ระบบ ซินเหวินจื้อ ก็เป็นที่สนใจอย่างกว้างขวางในสังคมจีน โดยมีนักคิดนักเขียนชื่อดังอย่าง หลู่ ซวี่นให้การสนับสนุน หลู่ ซวี่นมองว่า อักษรซินเหวินจื้อ เขียนง่ายกว่าระบบอื่น ๆ (De Francis, 1972 อ้างใน กรพนซ์, 2557)

ความนิยมอย่างแพร่หลายในอักษรซินเหวินจื้อ ปรากฏให้เห็นใน สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นอกจากนี้ยังได้รับการยอมรับจาก ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน เช่น เหมา เจ๋อตง (毛泽东/ Mao Zedong) ว่าเป็นภาษาที่ปลดปล่อยชาวจีนจากชนชั้น เป็นภาษาของมวลชนอย่างแท้จริง ทว่าเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งนำโดย เหมา เจ๋อตง ขึ้นครองอำนาจในปี 1949 กลับไม่ได้มีการประกาศให้อักษรซินเหวินจื้อเป็นอักษรที่ใช้เขียนภาษาแห่งชาติแต่อย่างใด (กรพนซ์, 2557)

จีนใหม่ ฝันกลางวันเรื่องภาษาจีนอักษรโรมันของเหล่าปัญญาชนจีนและการกำเนิดสัทอักษรพินอิน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จบลง ความร่วมมือระหว่างพรรคชาตินิยมจีน (ก๊กมินตั๋ง) กับพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็สิ้นสุดลง หลังจากการเจรจาเพื่อตั้งรัฐบาลผสมแห่งชาติที่นครฉงชิ่ง (重庆谈判) ล้มเหลว สงครามกลางเมืองก็เกิดขึ้นอีกครั้งบนแผ่นดินจีน และจบลงด้วยการเพี้ยงพล้ำจนต้องถอยร่นไปตั้งหลักบนเกาะไต้หวัน และเกาะบริวารของรัฐบาลสาธารณรัฐจีนที่นำโดยพรรคชาตินิยมจีน ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์จีน ประสบความสำเร็จในการยึดครองดินแดนบนแผ่นดินใหญ่จีนทั้งหมดได้อย่างเด็ดขาด และในวันที่ 1 ตุลาคม ปี 1949 ได้ประกาศก่อตั้งประเทศใหม่นามว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน (中华人民共和国/ People's Republic of China : PRC) ซึ่งปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยสถาปนาให้กรุงปักกิ่งกลับมาเป็นเมืองหลวงอีกครั้ง

หลังจากก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือที่เรียกกันว่า “จีนใหม่” (新中国) มีหลายสิ่งที่กำลังรอการปรับปรุง ความต้องการอัตราการรู้หนังสือของผู้คนในระดับอ่านออกเขียนได้เพื่อการพัฒนาและก่อสร้างประเทศใหม่กลายเป็นเรื่องเร่งด่วนมากขึ้นเรื่อย ๆ “เป็นไปได้เลยที่จะสร้างสังคมคอมมิวนิสต์ในประเทศที่เต็มไปด้วยผู้ไม่รู้หนังสือ” (贾 幸旺, 2014) ในเดือนมิถุนายน ปี 1950 เหมา เจ๋อตง เสนอในการประชุมใหญ่ครั้งที่ 3 ของคณะกรรมการกลางที่ 7 ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนว่า “เราต้องดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนและสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่แต่เดิมทีละขั้นตอนอย่างระมัดระวัง และมุ่งมั่นที่จะเอาชนะใจปัญญาชนผู้รักชาติให้หันมารับใช้ประชาชน” (贾 幸旺, 2014) ขณะเดียวกัน การรณรงค์ขจัดความไม่รู้หนังสืออย่างจริงจัง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ไม่รู้หนังสือมากกว่า 400 ล้านคนทั่วประเทศจีนก็ได้เริ่มต้นขึ้นเช่นกัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงตัวอักษรจีน การปฏิรูปตัวอักษรจีน หรือการสร้างสัญลักษณ์ที่ช่วยในการอ่านออกเขียนได้ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนอย่างยิ่ง

จีนใหม่ได้กำหนดรูปแบบอักษรตัวสะกดของตนเองขึ้นมาใหม่ และรูปแบบตัวอักษรที่ใช้นั้นกลายเป็นประเด็นที่ทุกคนให้ความสนใจ ก่อนการสถาปนาจีนใหม่ อู๋ อวี้จาง (吴 玉章/ Wu Yuzhang) กล่าวในจดหมายถึงเหมา เจ๋อตง ว่า “ตัวอักษรที่จะนำมาใช้เขียนภาษาจีนควรใช้ตัวอักษรตัวสะกดแบบลาตินแทนสัทอักษรจูอินหรืออักษรตัวสะกดแทนเสียงแบบฮิรางานะ (平 仮 名/ Hiragana) ของญี่ปุ่น” ซึ่งข้อเสนอนี้ กัว ม่อร่ว (郭沫若

/ Guo Moruo) หม่า ซูวีหลุน (马叙伦/ Ma Xulun) และเหมา เจ๋อตง ต่างเห็นพ้องต้องกันกับแนวคิดนี้ (贾章旺, 2014)

ด้วยการสนับสนุนของผู้นำส่วนกลาง และภายใต้คำแนะนำของโจว เอินไหล (周恩来/ Zhou Enlai) นายกรัฐมนตรีของจีนในขณะนั้น คณะกรรมการวิจัยการปฏิรูปตัวอักษรจีน (中国文字改革研究委员会) จึงก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 1952 โดยมี หม่า ซูวีหลุน และ อู๋ อี้จาง ดำรงตำแหน่งประธานและรองประธานตามลำดับ ภายใต้คณะกรรมการวิจัยการปฏิรูปตัวอักษรจีนได้มีการตั้งกลุ่มศึกษาอักษรตัวสะกด (拼音方案组) ที่นำโดย ดิง ซีหลิน (丁西林/ Ding Xilin) อู๋ เสี่ยวหลิง (吴晓铃/ Wu Xiaoling) จี เสียนหลิน (季羨林/ Ji Xianlin) หู เฉียวมู่ (胡乔木/ Hu Qiaomu) หลี จิ้นซี (黎锦熙/ Li Jinxi) หลัว ฉางเปย์ (罗常培/ Luo Changpei) และอีก 12 คน ในที่ประชุมวันก่อตั้ง หม่า ซูวีหลุน ได้ถ่ายทอดคำแนะนำของ เหมา เจ๋อตง ว่า การเขียนจะต้องได้รับการปฏิรูปและเป็นไปตามทิศทางของอักษรตัวสะกดที่มีอยู่ทั่วไปในการเขียนของโลก แต่ทั้งหมดควรพัฒนาจากพื้นฐานตัวอักษรจีนที่มีอยู่แต่เดิม (郭小武, 2002)

อะไรเปลี่ยนมุมมองของ เหมา เจ๋อตง เกี่ยวกับรูปแบบตัวอักษรที่ใช้ในการเขียนภาษาจีน ทั้งที่แต่เดิมเหมาเองก็เป็นผู้สนับสนุนให้จีนใช้อักษรตัวสะกดมาโดยตลอด โจว โหย่วกวาง (周有光/ Zhou Youguang) นักภาษาศาสตร์วัย 100 กว่าปี เปิดเผยปริศนานี้ให้นักข่าวที่มาสัมภาษณ์เขาฟัง ในเดือนธันวาคม 1949 หลังสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ 2 เดือน เพื่อเฉลิมฉลองวันเกิดปีที่ 70 ของโจเซฟ สตาลิน ผู้นำสหภาพโซเวียต ผู้เป็นบุคคลที่ทรงอิทธิพลที่สุดของโลกคอมมิวนิสต์ในสงครามเย็น เหมา เจ๋อตง ได้ไปเยือนสหภาพโซเวียตเป็นครั้งแรก ในการพบปะเจรจา เหมา เจ๋อตง ได้พูดคุยเป็นการเฉพาะกับสตาลินเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาระดับชาติของจีน ตามความทรงจำของ โจว โหย่วกวาง เหมา เจ๋อตงถามสตาลินในขณะนั้นว่า “เราต้องการปฏิรูปการเขียนและพัฒนาชุดอักษรตัวสะกดแบบสากลขึ้นมาใช้ ท่านคิดว่าเราควรทำอย่างไร” สตาลินตอบว่า “จีนเป็นประเทศใหญ่ คุณควรมีชุดตัวอักษรที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง” (周有光, 2014)

ในปี 1954 ตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรีโจว เอินไหล คณะกรรมการวิจัยการปฏิรูปตัวอักษรจีนได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการปฏิรูปตัวอักษรจีน (中国文字改革委员会) และกลายเป็นหน่วยงานขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรี จากนั้นในวันที่ 15 ตุลาคม ปีถัดมา ก็ได้มีการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปตัวอักษรจีน ในที่ประชุมคณะกรรมการการปฏิรูปตัวอักษรจีนได้ส่งร่างเค้าโครงระบบอักษรตัวสะกดภาษาจีน 6 ร่างมาหารือ โดยใน 6 ร่างดังกล่าว มีร่างเค้าโครงที่ใช้ชุดตัวอักษรจีน 4 ร่าง ร่างเค้าโครงที่ใช้ตัวอักษรละติน 1 ร่าง และร่างเค้าโครงที่ใช้อักษรซีริลลิก (斯拉夫字母/ Cyrillic script) 1 ร่าง ในการประชุมผู้แทนจากทุกฝ่ายได้ศึกษาเปรียบเทียบหลายทางเลือก แต่ก็ยังไม่ได้ตัดสินใจว่าทางเลือกใดเหมาะสมกว่า (郭小武, 2002) ในปี 1956 รัฐบาลกลางจัดประชุมหารือประเด็นปัญหาเกี่ยวกับปัญญานชน เมื่อมีการกล่าวถึงงานการปฏิรูปการเขียนในที่ประชุม เหมา เจ๋อตง แสดงความคิดเห็นและเสนอว่าอักษรตัวสะกดของจีนควรใช้อักษรละติน (贾章旺, 2014) ความเห็นของ เหมา เจ๋อตง ถือเป็นที่สิ้นสุด และเค้าโครงอักษรตัวสะกดภาษาจีนก็กำหนดให้ใช้ตัวอักษรละตินในการสะกดในตอนท้ายของการประชุม โจวเอินไหลกล่าวปิดท้ายและยืนยันอีกครั้งว่า “กรมการเมืองของคณะกรรมการกลางตัดสินใจว่า ก่อนอื่นให้ลดความซับซ้อนของชุดตัวอักษรจีนลง ส่งเสริมการเรียงพิมพ์หนังสือ

และหนังสือพิมพ์ในแนวนอน และใช้อักษรละตินสำหรับอักษรตัวสะกดแทนเสียงภาษาจีน หลังจากประกาศแล้วจะนำไปใช้ในตำราเรียนชั้นประถมศึกษาแทนสัทอักษรจื๋อ” ในเดือนกุมภาพันธ์ ปีเดียวกัน คณะกรรมการการปฏิรูปตัวอักษรจีนได้เผยแพร่ “ร่างเค้าโครงระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” (《汉语拼音方案(草案)》) เพื่อขอความคิดเห็นจากทุกสาขาอาชีพ และในเดือนกันยายน ปีเดียวกัน คณะกรรมการการปฏิรูปตัวอักษรจีนได้รับจดหมายตอบรับมากกว่า 4,300 ฉบับจากทุกสาขาอาชีพ คณะกรรมการการปฏิรูปตัวอักษรจีนได้แก้ไข “ร่างเค้าโครงระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” หลายครั้งตามความคิดเห็นของทุกฝ่ายและส่งไปยังคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน เพื่อตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความยากลำบากในการรวมความคิดเห็นของทุกฝ่ายเข้าด้วยกัน ความคับข้องใจจึงล่าช้า ด้วยเหตุนี้ โจว เอินไหลจึงชี้ให้คณะกรรมการเห็นว่า “เค้าโครงระบบสัทอักษรพินอินยังไม่ใช่ระบบการเขียน แต่คือการบันทึกเสียงอักษรจีนเป็นตัวช่วยจัดการไม่รู้หนังสือ และช่วยส่งเสริมการออกเสียงภาษาจีนกลาง ซึ่งไม่สามารถมาแทนที่อักษรจีนได้ ส่วนในอนาคตจะใช้ระบบสัทอักษรพินอินแทนอักษรจีนได้หรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาในระยะยาว และจะยังไม่มี การตัดสินใจในตอนนี” (郭小武, 2002)

ภายใต้คำแนะนำและการส่งเสริมจากผู้นำส่วนกลาง คณะกรรมการพิจารณาได้ผ่านการแก้ไข “ร่างเค้าโครงระบบสัทอักษรพินอินของจีน” ในเดือนพฤศจิกายน ในวันที่ 16 ตุลาคม 1957 การประชุมเต็มคณะครั้งที่ 7 ของคณะกรรมการการปฏิรูปตัวอักษรจีนมีมติเป็นเอกฉันท์อนุมัติ “ร่างแก้ไขระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” (《汉语拼音方案修正草案》) ซึ่งเป็นฉบับที่นำระบบสัทอักษรจากบทความ “การปฏิรูปอักษรจีนเบื้องต้น” (《汉字改革概论》) ของ โจว โหยวกวาง (ต่อมาได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งสัทอักษรพินอินของจีน) มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และวันที่ 1 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน ในการประชุมเต็มคณะครั้งที่ 60 ของสำนักนายกรัฐมนตรีได้ผ่าน “มติว่าด้วยการประกาศระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน (ร่าง)” (《关于公布〈汉语拼音方案(草案)〉的决议》) และได้มีมติให้เสนอต่อสภาประชาชนแห่งชาติเพื่ออภิปรายและตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศทราบ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม ปีเดียวกัน หนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป้า (人民日报/ People's Daily) ได้เผยแพร่ “ร่างเค้าโครงระบบสัทอักษรพินอินของจีน” (郭小武, 2002)

เมื่อวันที่ 10 มกราคม 1958 โจว เอินไหล ได้จัดทำรายงานเรื่อง “ภารกิจของการปฏิรูปตัวอักษรในปัจจุบัน” (《当前文字改革的任务》) ในการประชุมสภาที่ปรึกษาทางการเมืองประชาชนจีน (中国人民政治协商会议/ The Chinese People's Political Consultative Conference : CPCCC) รายงานดังกล่าวได้กำหนดลักษณะของ “ระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” คือ “ประการแรก ต้องพูดให้ชัดเจนว่าระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน ใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์สำหรับบันทึกการออกเสียงของตัวอักษรจีน และช่วยในการส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางให้แพร่หลาย ไม่ได้จะนำมาใช้เป็นอักขระตัวสะกดที่ใช้ในการเขียนภาษาจีนแทนตัวอักษรจีน” ส่วนที่ว่าจะยกเลิกตัวอักษรจีนและใช้อักขระตัวสะกดแทนหรือไม่ นั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องหารือกัน ในตอนนี้ “เราจะไม่แตะเรื่องนี้ แต่ตัวอักษรจะมีวิวัฒนาการต่อไปเสมอ โดยเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของตัวอักษรจีนในอดีต ... แนวโน้มในการพัฒนาภาษาและตัวอักษรของมนุษย์คือการค่อย ๆ ปรับให้เข้าใกล้กันและ

สุดท้ายก็คงจะไม่แตกต่างกันมากนัก ... ส่วนจะใช้ระบบอะไรตอนนี้ผมจะยังไม่ยุ่งครับ ส่วนในอนาคตของอักษรจีน ทุกคนมีความเห็นต่างกันอย่างไรร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ครับ แต่ผมจะไม่พูดถึงตรงนี้เพราะไม่เข้าข่ายงานปฏิรูปการเขียนในปัจจุบัน” (罗常培, 吕叔湘, 王力, 1981) ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ปีเดียวกันในการประชุมสภาประชาชนแห่งชาติชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 ได้มีการอนุมัติ “ระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” อย่างเป็นทางการ และได้มีการนำ “มติของสภาประชาชนแห่งชาติว่าด้วยระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” มาประกาศใช้ ซึ่งได้มีมติดังนี้

“ (1) อนุมัติระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน

(2) เห็นด้วยกับหลักการในรายงานของผู้อำนวยการ อู๋ อี้จาง เกี่ยวกับการปฏิรูปตัวอักษรในปัจจุบันและการส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางอย่างแข็งขัน ซึ่งตัวอักษรจีนควรได้รับการทำให้ง่ายขึ้นต่อไปและการใช้ภาษาจีนกลางต้องได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง โดยระบบสัทอักษรพินอินจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยเรียนรู้ตัวอักษรจีน และส่งเสริมภาษาจีนกลาง โดยการสอนควรดำเนินการในวิทยาลัยครู ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และประถมศึกษาตอน โดยสังมประสพการณ์การสอน ขณะเดียวกัน ก็ค่อย ๆ นำไปใช้ในการตีพิมพ์หนังสือและด้านอื่น ๆ ซึ่งระบบจะได้รับการปรับปรุงต่อไปในระหว่างการใช้จริง” (全国人民代表大会. 常务委员会. 办公厅., 1958)

เมื่อผ่านร่าง “ระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” ก็เริ่มได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังทั่วประเทศ และเริ่มนำไปใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้กำกับข้อความต่าง ๆ คู่กับภาษาจีนที่จะพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน การผลิต การศึกษา และวิทยาศาสตร์ ฯลฯ มีการกำหนดมาตรฐานสนับสนุนหลายชุด และได้มีการปรับปรุงอักษรวิธีของสัทอักษรพินอินให้ดียิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ก็ค่อย ๆ ได้รับการยอมรับจากประชาคมระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 1979 สำนักเลขาธิการสหประชาชาติได้ออกประกาศการใช้อักษรวิธีใหม่ของ “ระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” ให้เป็นมาตรฐานในการทับศัพท์ของชื่อบุคคลและสถานที่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่อยู่ในข้อความภาษาที่ใช้ตัวอักษรละตินต่าง ๆ และในเดือนสิงหาคม ปี 1982 องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (国际标准化组织/ International Organization for Standardization: ISO) ได้ประกาศให้ “ระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” เป็นมาตรฐานสากลในการสะกดคำนามที่เป็นชื่อเฉพาะหรือวิสามานยนามของจีนในงานเอกสารของโลก

จากการที่มีการกำหนดและการประกาศ “ระบบสัทอักษรพินอินในภาษาจีน” การปฏิรูปสัทอักษรพินอินในภาษาจีนที่มีมานานหลายทศวรรษก็ได้สิ้นสุดลงอย่างเป็นทางการแล้ว ประมาณทศวรรษ 1980 เมื่อคอมพิวเตอร์ได้เข้าสู่ประเทศจีนและเริ่มได้รับความนิยม เนื่องจากการป้อนตัวอักษรจีนลงในระบบคอมพิวเตอร์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่สะดวกอย่างยิ่ง ดังนั้นเสียงเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเขียนภาษาจีนให้ใช้อักษรที่เป็นตัวสะกดแทนเสียงจึงเริ่มกลับมามีมากขึ้นอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม ด้วยการพัฒนาวิธีการป้อนข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่อง ทุกอย่างจึงหยุดลง และหลังจากที่ชาวจีนคิดค้นวิธีการป้อนตัวอักษรจีนประเภทต่าง ๆ ลงในระบบคอมพิวเตอร์ได้สำเร็จ ความกังวลของผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ชาวตะวันตกจึงหายไป

วิธีการป้อนตัวอักษรจีนได้นำพาชาวจีนเข้าสู่ยุคคอมพิวเตอร์ วิธีการป้อนข้อมูลที่ใช้ในปัจจุบันในเขตพื้นที่จีนแผ่นดินใหญ่ ส่วนใหญ่แบ่งออกเป็นสองวิธี ได้แก่ วิธีการป้อนข้อมูลแบบสัทอักษรพินอิน (拼音输入法) และระบบอู๋ปี้ (五笔输入法) (汤南华, 1998)

สรุป

ขบวนการการปฏิรูประบบการเขียนภาษาจีนโดยใช้อักษรตัวสะกดแบบโรมันหรือที่เรียกว่าอักษรลาตินนั้น เกิดขึ้นจากความรู้สึกที่ไม่มั่นใจในวัฒนธรรมของตนเองของเหล่าปัญญาชนหัวก้าวหน้าในยุคสาธารณรัฐอันเนื่องมาจากประเทศจีนในเวลานั้นถูกกดขี่จากชาติมหาอำนาจจักรวรรดินิยมตะวันตกและจักรวรรดิญี่ปุ่นมาตั้งแต่ช่วงปลายราชวงศ์ชิง จนแม้ว่านักปฏิวัติหัวก้าวหน้าและเหล่านายพลในกองทัพสมัยใหม่ของจีนจะร่วมมือกันบีบให้จักรพรรดิแห่งราชวงศ์ชิงสละราชสมบัติได้สำเร็จและเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐในปี 1911 แล้วก็ตาม แต่ปัญหาที่หมกหมมมานานตั้งแต่ยุคปลายราชวงศ์ชิงก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร จนนำมาสู่การวิพากษ์วิจารณ์จากปัญญาชน นักคิด นักเขียน นักวิชาการ หัวก้าวหน้าจำนวนหนึ่งที่มีพลังในการชี้นำสังคมว่า สาเหตุแห่งความอ่อนแอหลังและต้นตอของอุปสรรคในการพัฒนาชาติให้ทัดเทียมกับชาติตะวันตก โดยเฉพาะในด้านการเพิ่มอัตราการรู้หนังสือในหมู่ประชาชนนั้น ก็คือ ตัวอักษรจีน ที่ถูกโจมตีว่าเป็นอักษรที่เรียนรู้อยาก จดจำยากและเขียนยาก ซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์ได้ลุกลามใหญ่โตไปจนถึงขั้นจะยกเลิกภาษาจีนทั้งหมด แล้วหันไปใช้ภาษาเอสเปรันโตหรือที่เรียกว่า “ภาษาโลก” (世界语) ในภาษาจีนแทนทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน อันเนื่องมาจากว่าภาษาจีนในยุคก่อนการปฏิรูปทางภาษานั้น ภาษาพูดไม่เท่ากับภาษาเขียน เพราะในสถานการณ์การเขียนภาษาจีนในสมัยก่อนจะใช้ภาษาจีนโบราณ หรือที่เรียกว่า เหวินเหยียนเหวิน (文言文) ในการเขียน ซึ่งถ้าเป็นชาวบ้านที่ไม่ได้รับการศึกษา อย่างว่าแต่อ่านออกเลย ฟังก็ยังไม่เข้าใจ อีกทั้งประเทศจีนมีพื้นที่อันใหญ่โตกว้างขวาง ทำให้มีภาษาถิ่นหลากหลายสำเนียง บางสำเนียงถึงขั้นคุยกันไม่รู้เรื่อง จนนำไปสู่การปฏิรูปภาษาจีนครั้งใหญ่ โดยรัฐบาลสาธารณรัฐจีนได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจัดการปฏิรูปภาษาจีนให้ใช้ภาษาจีนกลางสมัยใหม่เป็นสำเนียงภาษาจีนมาตรฐานที่ใช้ในการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทั่วประเทศจีน และให้กำเนิดสัทอักษรจู้ฮิน (注音符号) เพื่อใช้เป็นสัญลักษณ์ในการกำกับเสียงอ่านภาษาจีนกลางมาตรฐานให้กับตัวอักษรจีน โดยสัทอักษรดังกล่าวเกิดจากการนำส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของอักษรจีนโบราณหรืออักษรจีนที่เขียนแบบหวัดมาสร้างเป็นอักษรแทนเสียง แต่นั่นก็ยังไม่สะกิดใจปัญญาชนหัวก้าวหน้าของจีนในยุคนั้น ที่ความก้าวหน้าได้ทะลุเส้นเขตแดนประเทศจีน ทั้งในแง่รัฐศาสตร์และวัฒนธรรมไปไกลมากแล้ว

แต่หลังจากผ่านการอภิปรายถกเถียงกันระหว่างปัญญาชนหัวก้าวหน้าและปัญญาชนหัวอนุรักษ ก็เกิดการตกลึกทางความคิดที่นำปัญญาชนหัวก้าวหน้าสุดโต่งบางคนกลับมาสู่โลกแห่งความเป็นจริงได้สำเร็จว่าภาษาจีนกลางเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมที่สุด ในการแสดงความรู้สึกและความคิดของชนชาติจีน ส่วนในระบบการเขียนนั้นจะใช้ตัวอักษรโรมันหรือตัวอักษรจีนอย่างเดิมนั้น ก็ยังคงเป็นที่ถกเถียงอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งถึงแม้ว่านักคิด นักวิชาการชั้นนำแห่งยุคของจีนหลายท่านจะพยายามสร้างระบบการเขียนภาษาจีนด้วยอักษรโรมันออกมาจำนวนหนึ่ง แต่ผลการตอบรับจากสังคมในวงกว้างกลับไม่เป็นดังคาด ทั้งในแวดวงสำนักพิมพ์หรือใน

หน่วยงานราชการเอง ถึงแม้ทางรัฐบาลจะรับรอง “ภาษาจีนอักษรโรมัน” ฉบับ ไช่ หยวนผะ อย่างเป็นทางการ แต่ก็ถูกใช้งานเป็นเพียง “ตัวอักษรบันทึกเสียงภาษาจีนแบบที่สอง” เพียงเท่านั้น จนกระทั่งจบสงครามกลางเมืองจีนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อรัฐบาลสาธารณรัฐจีนพลีชีพล้าจนต้องย้ายศูนย์กลางรัฐบาลไปไต้หวัน เกาะไต้หวัน ส่วนพื้นที่บนแผ่นดินใหญ่ได้ถูกปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีน ผู้กุมชัยในสงครามกลางเมือง และสถาปนาอำนาจรัฐใหม่ นามว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน ภาษาจีนตัวอักษรโรมันที่นักคิด นักเขียน นักวิชาการจีนหัวก้าวหน้า พยายามนำเสนอ ก็ยังไม่เกิดขึ้นแต่อย่างใด

นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา บริเวณเขตแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือที่รู้จักกันในชื่อจีนแผ่นดินใหญ่ได้ส่งเสริมรณรงค์การรู้หนังสือและจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือได้ลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ข้อโต้แย้งที่ว่า “ตัวอักษรจีนขัดขวางการรู้หนังสือ” ได้ถูกหักล้างไปจนหมดสิ้น ในเวลาเดียวกัน อัตราการรู้หนังสือในสถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาจีนเป็นภาษาราชการ เช่นใน บริเวณดินแดนที่เหลื่อมอยู่ของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน เฝิงหู จินเหมิน หม่าจู่ ฯลฯ) และฮ่องกง ทั้งที่ใช้ตัวอักษรจีนแบบดั้งเดิม (繁体字/Traditional Chinese Characters) กลับมีอัตราการรู้หนังสือเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ บนพื้นฐานของการสอนตัวอักษรจีนเช่นนี้ นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา จีนประสบความสำเร็จในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและวิชาการอย่างก้าวกระโดดและได้เข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่มีการศึกษาแบบสากลอย่างรวดเร็ว ในเวลานี้ มุมมองที่ว่า “ตัวอักษรจีนเป็นอันตรายต่อประเทศ” ได้ถูกหักล้างอย่างสมบูรณ์ ส่วนมรดกของ “ภาษาจีนอักษรโรมัน” ได้ถูกนำกลับมาใช้ใหม่ในฐานะสัทอักษรกำกับเสียงอ่านภาษาจีนกลางมาตรฐานให้กับตัวอักษรจีนในชื่อ “สัทอักษรพินอิน” ซึ่งถูกปรับปรุงขึ้นโดยหน่วยงานที่ถูกแต่งตั้งโดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยพัฒนาจากพื้นฐานสัทอักษรพินอินฉบับของ โจว โหยวกวาง ซึ่งต่อมาได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งสัทอักษรพินอินของจีน มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และประกาศใช้ทั่วประเทศจีน ก่อนจะได้รับ การรับรองให้เป็นมาตรฐานในการสะกดทับศัพท์ของชื่อบุคคลและสถานที่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่อยู่ในข้อความภาษาที่ใช้ตัวอักษรละตินต่าง ๆ โดยองค์การสหประชาชาติในเวลาต่อมา

เมื่อคอมพิวเตอร์ได้เข้าสู่ประเทศจีนและได้รับความนิยม “สัทอักษรพินอิน” ก็ได้กลายเป็นเครื่องมือที่ทำให้จีนเข้าสู่ยุคคอมพิวเตอร์ได้เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากเป็นหนึ่งในวิธีการป้อนข้อมูลด้วยภาษาจีนลงในระบบคอมพิวเตอร์ที่สะดวกและรวดเร็ววิธีหนึ่งที่ได้เน้นความนิยมอย่างมากในหมู่ชาวจีน ดังนั้น “สัทอักษรพินอิน” นอกจากจะเป็นสัญลักษณ์สำหรับบันทึกการออกเสียงของตัวอักษรจีนที่ช่วยให้ผู้คนทั้งชาวจีนและชาวต่างชาติสามารถเรียนรู้ตัวอักษรจีนได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้นแล้วนั้น ยังช่วยให้ภาษาจีนสามารถอยู่คู่กับโลกยุคใหม่ได้อย่างลงตัว และไม่ต้องหันไปใช้ตัวอักษรโรมันเขียนภาษาจีนแบบที่นักคิด นักเขียน นักวิชาการจีนในยุคหนึ่งสมัยหนึ่งเคยปรารถนาไว้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- อดิชาติ คำพวง. (2565). อักษรจีนตัวเต็มกับอักษรจีนตัวย่อ: จากการปฏิรูปอักษรเพื่อสร้างรัฐชาติถึงการแบ่งแยกระบบตัวเขียนของจีนและไต้หวัน. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 23 (2), 783-808.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2561). *สารานุกรมประวัติศาสตร์สากลสมัยใหม่ : เอเชีย เล่ม 4 อักษร H-J*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- กรพนัช ตั้งเชื้อนขันธ. (2557). อักษรและรัฐ: การปฏิรูปอักษรจีนในปลายราชวงศ์ชิงถึงสาธารณรัฐจีน. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 21(2), 1-26.
- นพเก้า สิริธรานนท์. (2556). *การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาจีนกลางและภาษาไทยเพื่อการสอนการออกเสียง*. วิทยานิพนธ์ปริญญา(ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2547). *สารานุกรมประวัติศาสตร์สากลสมัยใหม่ : เอเชีย เล่ม 2 อักษร C-D*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.

ภาษาจีน

- 许寿裳. (2017). *《鲁迅传》*. 北京: 九州出版社.
- 贾章旺. (2014). *《毛泽东领导下的新中国十七年 (上卷)》*. 北京: 中国文史出版社.
- 贾章旺. (2014). *《毛泽东领导下的新中国十七年 (下卷)》*. 北京: 中国文史出版社.
- 周有光. (2014). *《超越百年的人生智慧: 周有光自述》*. 北京: 人民日报出版社.
- 于震. (2010). *《你必须知道的450个世界文化常识》*. 台湾: 培育出版社.
- 周作人. (2009). 国语改造的意见. *《周作人散文全集》*, 第二卷, 广西: 广西师范大学出版社.
- 彭泽润. (2009). 赵元任的“狮子”不能乱“吃”——文言文可以看不能听的原理. *《现代语文 (下旬. 语言研究)》*, 第12期, 湖南: 湖南师范大学文学院.
- 周有光. (2007). *《汉语拼音, 文化津梁》*. 上海: 生活·读书·新知三联书店.
- 郭小武. (2002). *《汉字史话》*. 北京: 社会科学文献出版社.
- 汤南华. (1998). *《新一代拼音输入法扩展拼音》*, 上海: 同济大学出版社.
- 周作人. (1998). 理想的国语. *《夜读的境界》*, 湖南: 湖南文艺出版社.
- 罗常培, 吕叔湘, 王力. (1981). *《现代汉语资料选编》*, 兰州: 甘肃人民出版社.
- 全国人民代表大会. 常务委员会. 办公厅. (1958). *《中华人民共和国全国人民代表大会常务委员会公报》*, 北京: 中国法制出版社.
- 錢玄同. (1923). 漢字革命. *《國語月刊》漢字改革號*, 第一卷第七期, 上海: 中華書局.
- 趙元任. (1923). 國語羅馬字的研究. *《國語月刊》漢字改革號*, 第一卷第七期, 上海: 中華書局.

- 黎錦熙. (1923). 漢字革命軍前進的一條大路. 《國語月刊》漢字改革號, 第一卷第七期, 上海: 中華書局.
- 傅斯年. (1919). 漢語改用拼音文字的初步談. 《新潮》, 第一卷第三號, 上海: 上海書店.
- 唐俟. (1918). 通信: 渡河與引路 (唐俟. 錢玄同答). 《新青年》, 第五卷第五號, 上海: 群益書社.
- 朱我農. (1918). 通信: 反對「世界語」 (朱我農. 附胡適答語). 《新青年》, 第五卷第四號, 上海: 群益書社.
- 錢玄同. (1918). 通信: 對於朱我農君兩信的意見. 《新青年》, 第五卷第四號, 上海: 群益書社.
- 朱經農. (1918). 通信: 新文學問題之討論 (朱經農. 胡適答). 《新青年》, 第五卷第二號, 上海: 群益書社.
- 區聲白、陶履恭答, 附錢玄同、陳獨秀跋語. (1918). 論 Esperanto. 《新青年》, 第五卷第二號, 上海: 群益書社.
- 孫國璋、陳獨秀答, 附胡適、錢玄同跋語. (1918). 論 Esperanto. 《新青年》, 第五卷第二號, 上海: 群益書社.
- 胡適. (1918). 建設的文學革命論. 《新青年》, 第四卷第四號, 上海: 群益書社.
- 陳獨秀. (1918). 中國今後之文字問題 附言. 《新青年》, 第四卷第四號, 上海: 群益書社.
- 錢玄同. (1918). 中國今後之文字問題. 《新青年》, 第四卷第四號, 上海: 群益書社.
- 錢玄同. (1918). 通訊. 《新青年》, 第四卷第二號, 上海: 群益書社.
- 陶履恭. (1917). 通信: 陶履恭 (獨秀答). 《新青年》, 第三卷第六號, 上海: 群益書社.
- 錢玄同. (1917). 通信: 錢玄同 (獨秀答). 《新青年》, 第三卷第四號, 上海: 群益書社.
- 陳獨秀. (1917). 文學革命論. 《新青年》, 第二卷第六號, 上海: 群益書社.
- T.M.Qheng. (1916). 通信. 《新青年》, 第二卷第三號, 上海: 群益書社.

ออนไลน์

- มาตามศรี. (2563). ถอดรหัสทวิตภพเงิน: ฟินอิน เทคโนโลยีการพิมพ์กับการสร้างสรรค์ค์พ์ใหม่. The People. <https://www.thepeople.co/read/21875>.